

Kansen op werk voor allochtone werkzoekenden sterk verbeterd

In het eerste nummer van 'VDAB onderzoekt' werd vastgesteld dat 'leeftijd' het sterkst de kansen van werkzoekenden op uitstroom (uit de arbeidsreserve) naar een job bepaalt. In dit nummer wordt aangetoond dat ook de 'origine' van werkzoekenden een belangrijke invloed heeft op de kansen om een job te vinden. Uit de analyse van de uitstroomsnelheid van werkzoekenden voor de jaren 2003, 2005 en 2007 blijkt dat een meerderheid (55%) van de allochtonen een jaar na de inschrijving nog geen enkele job gevonden heeft. Bij de autochtonen is dit ook het geval voor een belangrijke minderheid (38%), maar het verschil (gemiddeld voor de 3 onderzochte jaren) met de allochtonen (17 procentpunten) is zeer groot.

De laatste jaren is er echter een duidelijke verbetering vastgesteld waarbij de allochtonen tussen 2005 en 2007 sterker blijken geprofiteerd te hebben van de conjuncturele ommekeer met een snellere uitstroom als gevolg. Het aandeel allochtonen zonder job een jaar na de inschrijving blijft zeer hoog (46%) maar is sterker gedaald dan bij de autochtonen (33%) waardoor het verschil verminderd is tot 13 procentpunten.

Anderzijds blijkt opnieuw dat de allochtone vrouwen een bijzonder kwetsbare kansengroep vormen: bijna 2 op 3 (63%) geraakt niet aan een job tijdens het eerste jaar na de inschrijving.

Inleiding

De tweede 'VDAB onderzoekt' bekijkt het uitstroompatroon (o.a. de snelheid waarmee men een eerste job vindt) van enkele cohorten werkzoekenden, waarbij het effect gemeten wordt van de variabelen 'origine', 'jaar van inschrijving of instroom', 'geslacht' en 'studieniveau' op de uitstroomsnelheid. De groep 'allochtonen' wordt hierbij nog afgebakend op basis van de nationaliteit, de vrijwillige registratie als 'allochtoon' en het naamherkenningprogramma van de VDAB, dat enkel Maghrebijnen en Turken kan onderscheiden.¹

Door de datum (maand) van inschrijving (instroom in de arbeidsreserve) te vergelijken met de maand van uitstroom naar werk kan men nagaan hoe snel (hoeveel maanden na de inschrijving) werkzoekenden een job gevonden hebben. Voor de 3 cohorten werkzoekenden, ingeschreven in de arbeidsreserve in de maand januari van 2003, 2005 en 2007, zal nagegaan worden of er verschillen zijn in het uitstroompatroon, met de vraag of de snelheid van uitstroom toegenomen is.

Meerderheid werkzoekende allochtonen een jaar zonder werk

In tabel 1 worden de belangrijkste uitstroomresultaten volgens de variabelen origine, geslacht en studieniveau samen gebracht in 3 indicatoren:

- ▶ het aandeel werkzoekenden dat op het einde van de eerste maand na de inschrijving een eerste keer uitgestroomd is naar werk;
- ▶ het aandeel dat nog geen enkele keer uitgestroomd is op het einde van de 12e maand na de inschrijving;
- ▶ de mediaan duurtijd, dit is de verstreken tijd (in aantal maanden) tot de helft van de cohorte de eerste keer uitgestroomd is.

Het betreft hier telkens unieke effecten waarbij er gecontroleerd wordt voor de andere variabelen.

Tabel 1. Overzicht van de belangrijkste uitstroomindicatoren voor de onderzochte variabelen (gemiddelden voor de jaren 2003, 2005 en 2007)

Variabelen	Uitstroom na 1 maand (%)	Niet uitgestroomd na 12 maanden (%)	Mediaan duurtijd tot 1 ^{ste} uitstroom (maanden)
Origine			
Autochtoon	24,2	38,4	6,2
Allochtoon	16,2	55,1	>12
Geslacht			
Mannen	22,9	40,8	7,2
Vrouwen	17,2	52,8	>12
Origine en geslacht			
Autochtoon, M	26,0	35,1	4,8
Autochtoon, V	22,5	41,7	7,4
Allochtoon, M	20,1	46,5	9,5
Allochtoon, V	13,0	62,9	>12
Studieniveau en geslacht			
Laaggeschoold, M	22,0	42,6	7,7
Laaggeschoold, V	14,6	59,0	>12
Middengeschoold, M	23,4	39,9	6,8
Middengeschoold, V	17,0	53,3	>12
Hooggeschoold, M	23,4	40,0	6,8
Hooggeschoold, V	20,5	45,8	9,0

¹ Vanaf januari 2007 gebeurt de indeling naar origine op basis van de huidige en vorige nationaliteit. Allochtone werkzoekenden worden gedefinieerd als werkzoekenden die een huidige of vorige nationaliteit hebben van een land buiten de EU-27. De gegevens zijn afkomstig van het Rijksregister.

De cijfers in tabel 1 (telkens gemiddelden voor de cohorten werkzoekenden ingeschreven in januari 2003, 2005 en 2007) tonen aan dat de 'origine' van de werkzoekenden sterk de uitstroom uit de arbeidsreserve bepaalt. In de loop van de eerste maand na de inschrijving vindt bijna één op vier (24,2%) van de autochtonen een job, bij de allochtonen is dit minder dan één op zes (16,2%). Na 12 maanden is het verschil nog verder toegenomen: een meerderheid (55,1%) van de allochtonen slaagt er niet in gedurende een jaar na de inschrijving een eerste job te vinden. Bij de autochtonen ligt dit aandeel wel veel lager (38,4%), maar is er ook een belangrijke minderheid bij wie de (her)intrede op de arbeidsmarkt problematisch verloopt. Het verschil in snelheid waarmee werkzoekenden een eerste job vinden wordt goed samengevat in de mediaan duurtijd die aangeeft hoeveel maanden het duurt vooraleer de (eerste) helft van de cohorte een eerste keer uitgestroomd is. Bij de autochtone werkzoekenden duurt dit gemiddeld 6,2 maanden, bij de allochtonen loopt dit op tot meer dan een jaar.

Naast de grote verschillen tussen autochtonen en allochtonen is er ook sprake van een sterke polarisatie binnen beide groepen, met telkens een minderheid 'snelle uitstromers' (reeds 'uit' na 1 maand) en een meerderheid 'zittenblijvers' (nog 'in' na 12 maanden). Ook bij de autochtonen ligt het aandeel 'zittenblijvers' (38,4%) veel hoger dan het aandeel 'snelle uitstromers' (24,2%), maar bij de allochtonen is dit verschil enorm groot met meer dan drie 'zittenblijvers' (55,1%) tegenover één 'snelle uitstromeer' (16,2%).

Allochtone werkzoekende vrouwen vinden nauwelijks werk

Uit de resultaten volgens geslacht en origine (tabel 1) blijkt er een sterk interactie-effect tussen beide variabelen. Het verschil tussen mannen en vrouwen is veel kleiner bij de autochtonen dan bij de allochtonen.

Opnieuw bevestigen de resultaten de zeer penibele arbeidsmarktsituatie van de allochtone (werkzoekende) vrouwen. Slechts één op acht (13%) vindt een job binnen de maand na de inschrijving, bijna twee op drie (62,9%) blijven gedurende een jaar zonder werkervaring en het duurt (veel) meer dan een jaar vooraleer de helft een eerste job gevonden heeft. Het verschil met de autochtone vrouwen is enorm groot, bij hen vindt de helft reeds een eerste job binnen 7,4 maanden.

Gezien het hier unieke effecten betreft, waarbij gecontroleerd wordt voor andere belangrijke variabelen zoals leeftijd en studieniveau, mag gesteld worden dat een groot deel van de verschillen kan verklaard worden door het verschil in origine. Hieronder gaan zowel vraag- als aanbodzijdefactoren schuil. Aan vraagzijde is er sprake van discriminatie in selectie en rekrutering maar wellicht ook een gebrek aan 'lonende' arbeid in de stedelijke centra waar de allochtonen geconcentreerd zijn. Aan aanbodzijde zijn er diverse sociaal-culturele factoren zoals de voorkeur voor thuisarbeid en kindzorg in doorgaans grotere gezinnen, waarbij de rol van de vrouw in de samenleving minder op betaalde arbeid is afgestemd.

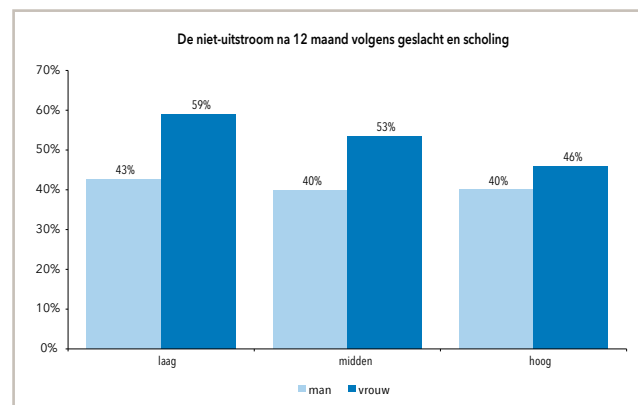
Studieniveau heeft weinig invloed bij de mannen

Er blijkt ook een sterke interactie te zijn tussen de variabelen 'geslacht' en 'studieniveau' (cijfers in tabel 1). Vooreerst is er bij de mannen nauwelijks een verschil in de uitstroomsnelheid volgens studieniveau (zie figuur 1): de midden- en hooggeschoolden stromen even snel uit (mediaan duurtijd bedraagt 6,8 maanden), de laaggeschoolden iets trager (mediaan duurtijd van 7,7 maanden). Dit sluit uiteraard geen (sterke) verschillen uit in de duurzaamheid van de gevonden job en in de loon- en arbeidsvoorwaarden.

Bij de vrouwen is er wel een duidelijk effect van het studieniveau (zie figuur 1), met een stijgende uitstroomsnelheid bij een hoger studieniveau (mediaan duurtijd is meer dan 12 maanden bij laag- en middengeschoolden, slechts 9 maanden bij de hooggeschoolden).

De interactie tussen 'geslacht' en 'studieniveau' houdt ook in dat het effect van geslacht sterk afgezwakt wordt bij de hooggeschoolden. Hoewel de hooggeschoolde mannen iets sneller een job vinden dan de hooggeschoolde vrouwen (mediaan duurtijd resp. 6,8 en 9,0 maanden) is dit verschil veel kleiner dan bij de laag- en middengeschoolden waar de vrouwen veel trager uitstromen dan de mannen.

Figuur 1 De niet-uitstroom na 12 maand volgens geslacht en studieniveau

Deze resultaten bevestigen de nog steeds bestaande ongelijkheid in de arbeidsmarktsituatie van mannen en vrouwen. De vrouwen blijken een hogere scholing nodig te hebben om evenveel kansen te hebben op een snelle uitstroom als de mannen. Enkel de hooggeschoolde werkzoekende vrouwen stromen relatief gemakkelijk uit naar werk, voor de andere categorieën verloopt dit veel moeizamer.

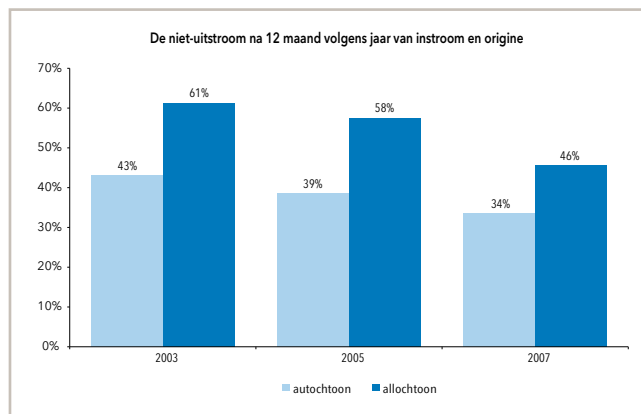
De jaarlijkse VDAB analyse van de vacatures en knelpuntberoepen inventariseert enkele oorzaken van de moeilijke matching tussen vraag en aanbod voor de laaggekwalificeerde beroepen met een sterke concentratie van vrouwen (o.a. professionele schoonmaak en horeca). Belemmerende factoren voor de aanwerving zijn o.a. de hoge rendementseisen en kwalitatieve normen, de lage verloning met een sterke 'werkloosheidsval' bij deeltijdse prestaties, de geringe talenkennis, de afwijkende uurregelingen en de geringe bereidheid tot het betalen van bepaalde meerkosten (o.a. vervoer en reisongevallenverzekering). Het blijft belangrijk om ook in te spelen op deze randvoorwaarden om de matching aan de 'onderkant van de arbeidsmarkt,' met belangrijke knelpuntberoepen, te verbeteren.

Conjuncturele 'bonus' groter bij allochtone werkzoekenden

Ondanks de zwakkere uitstroomresultaten voor de allochtonen blijkt dat deze tussen 2005 en 2007 sterker verbeterd zijn dan bij de autochtonen. Het aandeel 'niet uitgestroomden' na 12 maanden is beneden de helft (46%) gedaald en er is ook een sterke daling van de mediaan duurtijd (van >12 maanden in 2005 naar 9 maanden in 2007) waaruit blijkt dat de meerderheid van de cohorte 2007 veel sneller een eerste job heeft gevonden (zie figuur 2).

Ook de polarisatie binnen de werkzoekende allochtonen, het verschil tussen het aandeel 'snelle uitstromers' en het aandeel 'zittenblijvers', is afgenomen (van 47 procentpunten in 2003 naar 25 pptn. in 2007). De resultaten van 2007 getuigen van een duidelijke ommekeer in de uitstroomkansen van de allochtonen, waarbij de uitstroomsnelheid van deze groep sterker is toegenomen dan bij de autochtonen.

Figuur 2 De niet-uitstroom na 12 maand volgens jaar van instroom en origine

De verklaring is wellicht te vinden in een combinatie van factoren. Zowel de sterk verbeterde conjunctuur, de toegenomen krapte tengevolge van een sterk gedaalde werkloosheid maar ook enkele specifieke beleidsmaatregelen hebben de werkzoekende allochtonen het nodige duwtje gegeven bij het zoeken naar een job. Het is duidelijk dat de krapte de werkgevers dwingt om sterker te rekruteren uit de kansengroepen die een groeiend aandeel in de arbeidsreserve hebben. Dit wordt bovendien gestimuleerd door een sterk voluntaristisch diversiteitsbeleid en concrete maatregelen in de arbeidsbemiddeling.

Conclusies

Van de onderzochte variabelen in het onderzoeksmodel heeft 'leeftijd' duidelijk het sterkste effect op de uitstroomsnelheid van werkzoekenden (zie VDAB onderzoekt, nummer 1). In deze 'VDAB onderzoekt' blijkt ook de variabele 'origine' een belangrijk effect te hebben op het uitstroompatroon van werkzoekenden, met een veel lagere uitstroomsnelheid bij de allochtonen. Een meerderheid van 55% van allochtone werkzoekenden (gemiddeld over de 3 onderzochte cohorten) is een jaar na de inschrijving in de arbeidsreserve nog steeds werkzoekend zonder één job gevonden te hebben, tegenover 'slechts' 38% bij de autochtonen. Ondanks de betere resultaten ligt het aandeel 'snelle uitstromers' (24%) ook bij de autochtonen veel lager dan

het aandeel 'zittenblijvers' (38%), een polarisatie die overal (ook bij de jongeren) terug te vinden is.

In 2007 is de uitstroom van werkzoekenden sterk verbeterd en dit blijkt sterker het geval geweest te zijn bij de allochtonen. De mediaan duurtijd is gedaald van meer dan 12 maanden in 2003 en 2005 naar 9 maanden in 2007. De 'niet uitstroom' na 12 maanden is beneden de helft (46%) gezakt. Deze ommekeer hangt samen met de sterke conjunctuur en de arbeidskrapte, maar ook het globale diversiteitsbeleid en specifieke maatregelen in de arbeidsbemiddeling.

De verschillen in arbeidsmarktsituatie tussen mannen en vrouwen vindt men ook terug in de uitstroomanalyse. Ook bij de vrouwen is er een kleine meerderheid (53%) die geen enkele job vindt gedurende een jaar na de inschrijving, bij de mannen is dit lager maar met 41% ook vrij hoog. De M/V- verschillen zijn echter veel groter bij de allochtone werkzoekenden, met een extreem moeilijke uitstroom bij de vrouwelijke allochtonen. Liefst 63% geraakt niet aan een job gedurende het eerste jaar na de inschrijving, tegenover 42% bij de autochtone vrouwen.

Bij de combinatie van de variabelen 'geslacht' en 'studieniveau' blijkt dat het studieniveau nauwelijks effect heeft op de snelheid van werk vinden bij de mannen, maar dat de uitstroomsnelheid bij de vrouwelijke werkzoekenden toeneemt met het studieniveau (59% 'niet uitstroom' na een jaar bij de laaggeschoolden en 43% bij de hogeschoolden). Laag- en midden-geschoolde vrouwen geraken duidelijk moeilijker weg uit de arbeidsreserve, hetgeen volgens de jaarlijkse VDAB vacatureanalyse ook te maken heeft met structurele belemmeringen.

Meer informatie:

VDAB, Studiedienst,
Keizerslaan 11, 1000 Brussel
Tel. 011 26 48 55
E-mail: studiedienst@vdab.be
www.vdab.be/trends/onderzoekt/